

NIMs koronarapport –
Ivaretagelsen av menneskerettighetene ved
håndteringen av utbruddet av covid-19

Norsk forening for internasjonal rett 9 februar
2021

Koronakommisjonen ba NIM om følgende:

- En kort beskrivelse av det menneskerettslige rammeverket.
- Beskrivelse av hvilke menneskerettslige forpliktelser og problemstillinger som er særlig relevante for håndteringen av pandemien.
- En vurdering av hvordan disse forpliktelsene er ivaretatt under pandemien, både materielt og prosessuelt. Koronaloven og smittevernloven er de mest sentrale.
- Noen eksempler på problemstillinger/funn - både sentrale og lokale vedtak/tiltak.

Innholdsfortegnelse

1. Sammendrag
2. Oversikt over det menneskerettslige vernet
3. Ivaretagelse av demokrati og rettssikkerhet ved regelverksprosesser
4. Generelle pålegg gitt i medhold av smittevernloven på statlig nivå
5. Pålegg om karantene på kommunalt nivå
6. Særlig om karantene og isolasjon i smittevernøyemed i fengsel
7. Fremstilling for varetektsfengsling uten fysisk fremmøte
8. Offentlighet i folkevalgte organer og domstoler
9. Forsamlings- og demonstrasjonsfrihet
10. Særlig om barns menneskerettigheter
11. Tiltak overfor beboere i helse og omsorgsinstitusjoner og tilrettelagte boliger

Kap 2. Menneskerettslige vurderinger

- Rettigheter står ofte mot hverandre (liv og helse v. privatliv)
- Inngrep/begrensninger i menneskerettigheter
 - Lovhjemmel
 - Nødvendighet
 - Proporsjonalitet
- Minste inngreps prinsipp
- Alle tiltak som begrenser rettigheter må vurderes opp mot dette

Kap. 3 - Ivaretagelse av demokrati og rettssikkerhet ved regelverksprosesser

- Hvordan ble demokrati og rettssikkerhet ivaretatt i prosessene om de nye regelverkene som ble vedtatt for å håndtere covid-19?
- Koronaloven: to runder (Opphevet 27.mai 2020)
- Siste runde: involvering av Stortinget og sivilsamfunn gjorde at koronaloven ivaretok bredere demokratiske hensyn, og forskrifter ble i større grad sendt på høring, saklig virkeområde innskrenket betydelig, og det krevdes *nødvendighet* for å bruke loven
- Smittevernloven §7-12 - forskrifter må *meddeles* Stortinget, men må ikke *begrunnes*. Etter koronaloven måtte forskrifter begrunnes.

Kap. 4 - Generelle pålegg gitt i medhold av smittevernloven på statlig nivå

- Covid-19-forskriften (m hjemmel i smittevernloven) mm:
- Isolasjon og karantene
- Hytteforbudet
- Utreiseforbudet for helsepersonell

Kap. 5 - Pålegg om karantene på **kommunalt nivå**

- Kommunale karantenepålegg
- Pålegg om karantene overfor enkeltpersoner
- I hvilken grad reflekterer smittevernloven menneskerettslige krav?

Kap. 6 - Særlig om karantene og isolasjon i smittevernøyemed i fengsel

- Kriminalomsorgens tiltak knyttet til isolasjon og karantene i fengsel etter straffegjennomføringsloven
- Isolasjon og karantene etter smittevernloven
- NIMs syn på hjemmelsspørsmålet
- Forholdsmessighet
- Regelverksprosessene

Kap. 9 - Barns menneskerettigheter

- Stengte barnehager
- Digital hjemmeskole
- Krav om tilbud til barn med særlige behov

- NIM vurderte to menneskerettigheter for barn:
 - Retten til utdanning
 - Retten til beskyttelse mot vold og overgrep og omsorgssvikt

Kap. 11 - Tiltak overfor beboere i helse-og omsorgsinstitusjoner

- Besøksnekt
- Bruk av tvang
- Veileder fra H-dir. i mars – ble justert når det gjeldt tvang (i mai)
- Besøksnekt – det var alvorlige brudd i kommunene til å begynne med